

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาตลาดการค้าชายแดนไทย - กัมพูชา กรณีศึกษาตลาดการค้าชายแดนจังหวัดจันทบุรีนี้คณะผู้วิจัยได้นำเสนอแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน โดยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ตำราวิชาการและงานวิจัย รวมทั้งบทความต่าง ๆ โดยสามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

- 2.1 ข้อมูลการค้าชายแดนระหว่างไทยกับกัมพูชา
- 2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน
- 2.3 บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ข้อมูลการค้าชายแดนระหว่างไทยกับกัมพูชา

ประเทศกัมพูชา (Cambodia) มีชื่อทางราชการว่า ราชอาณาจักรกัมพูชา (Kingdom of Cambodia) ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีพรมแดนทางทิศใต้จรดกับอ่าวไทย ทิศตะวันตกติดกับไทย (จังหวัดสระแก้ว จันทบุรี และตราด) ทิศเหนือติดกับประเทศไทย (จังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ และบุรีรัมย์) และลาว ทิศตะวันออกติดกับประเทศเวียดนาม ทั้งนี้ กัมพูชามีพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านเป็นระยะทางรวม 2,572 กิโลเมตร โดยมีพรมแดนติดกับประเทศไทยเป็นระยะทาง 803 กิโลเมตร ติดกับประเทศลาวเป็นระยะทาง 541 กิโลเมตร และติดกับประเทศเวียดนามเป็นระยะทาง 1,228 กิโลเมตร รวมทั้งติดแนวชายฝั่งทะเลอ่าวไทยเป็นระยะทาง 443 กิโลเมตร

กัมพูชามีขนาดพื้นที่ประมาณ 181,035 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 1 ใน 3 ของพื้นที่ประเทศไทย ขนาดประเทศกว้าง 560 กิโลเมตร ยาว 440 กิโลเมตร ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบน้ำท่วมถึง ประกอบด้วยที่ราบโตนเลสาบ (Tonle Sap) หรือทะเลสาบเขมร ซึ่งเป็นทะเลสาบน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดในประเทศกัมพูชา และที่ราบลุ่มแม่น้ำโขง ส่วนที่อกเขาที่สำคัญ ได้แก่ เทือกเขามนดงรักซึ่งอยู่ทางตอนเหนือ เทือกเขาบรรทัดซึ่งเป็นเทือกเขาที่กั้นพรมแดนระหว่างไทย-กัมพูชา และเทือกเขา Elephant ซึ่งอยู่ทางภาคตะวันตก เป็นต้น

กัมพูชามีเมืองหลวงคือ กรุงพนมเปญ ซึ่งเป็นศูนย์กลางแหล่งอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมหลักของประเทศ เมืองสำคัญ ได้แก่ กรุงสีหนุวิลล์ (หรือจังหวัดกำปงโสม) จังหวัดเสียมเรียบ จังหวัดพระตะบอง จังหวัดเกาะกง และจังหวัดกำปงจาม

กัมพูชามีสภาพภูมิอากาศแบบร้อนชื้น มี 2 ฤดู คือ ฤดูฝน อยู่ระหว่างเดือนพฤษภาคม-พฤศจิกายน และฤดูแล้ง อยู่ระหว่างเดือนธันวาคม-เมษายน อุณหภูมิโดยเฉลี่ยราว 27 องศาเซลเซียส มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยปีละ 1,500 มิลลิเมตร และมีเวลาเท่ากับประเทศไทยคือเวลา GMT (+7 ชั่วโมง) (คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2558)

การค้าชายแดนระหว่างไทยกับกัมพูชา

คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (2558) ได้ระบุถึงการค้าระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านนอกจากจะมีรูปแบบการค้าตามปกติที่มีการนำเข้าและส่งออกทางเส้นทางการคมนาคมต่าง ๆ แล้ว ไทยยังมีการทำการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านในรูปของ “การค้าชายแดน” อีกด้วย เนื่องจากส่วนใหญ่ไทยมีชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน

การค้าชายแดน เป็นการค้าในรูปแบบต่าง ๆ ของประชาชนหรือผู้ประกอบการค้าที่มีภูมิลำเนาหรือพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านได้ทำการซื้อ ขาย แลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกัน โดยมีมูลค่าครั้งละไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าจำเป็นที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น สินค้าอุปโภค สินค้าเกษตร สินค้าที่ทำได้จากธรรมชาติ เป็นต้น การค้าชายแดนมีวิธีที่ไม่ยุ่งยาก เน้นความสะดวกรวดเร็ว ซึ่งมีทั้งการค้าที่ถูกกฎหมาย (ผ่านด่านศุลกากร) และที่ผิดกฎหมาย (ลักลอบค้า)

ไทยมีพรมแดนติดต่อกับกัมพูชาเป็นระยะทาง 725 กิโลเมตร มีด่านถาวรที่สามารถส่งออกและนำเข้าสินค้าได้จำนวน 6 แห่ง ทำให้การค้าชายแดนมีบทบาทสูง โดยมีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 50 ของมูลค่าการค้ารวมระหว่างประเทศทั้งสอง และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยทั่วไปการค้าชายแดนระหว่างไทยกับกัมพูชามีอยู่ 2 ลักษณะ คือ

1. มีลักษณะทั้งในรูปแบบการค้าชายแดนที่แท้จริงคือ เป็นการซื้อขายระหว่างคนในพื้นที่ที่อาศัยอยู่บริเวณจังหวัดชายแดน

2. มีรูปแบบคล้ายกับการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งไม่ได้มีการทำการค้าเฉพาะกลุ่มผู้ค้าภายในพื้นที่บริเวณจังหวัดชายแดนเท่านั้น แต่ประกอบด้วยผู้ค้าจากส่วนกลาง และที่อื่น ๆ เข้ามาดำเนินการค้าชายแดนผ่านชายแดน

ลักษณะพิเศษของการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา จุดการค้าบริเวณชายแดนไทยกับกัมพูชา นอกจากจะเป็นตลาดซื้อขายสินค้าหรือเส้นทางขนส่งสินค้าระหว่างประเทศแล้ว ในฝั่งกัมพูชายังมีบ่อนกาสิโนที่เปิดอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการอยู่หลายแห่ง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการลงทุนจากต่างประเทศ ทั้งนี้ เนื่องจากกัมพูชามีนโยบายการค้าเสรี ซึ่งจะมีภาคเอกชนคอยให้บริการรับแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศกระจายอยู่ทั่วไปตามแนวชายแดนไทยกับกัมพูชา (คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2558)

ด่านศุลกากรจันทบุรี

สำหรับจุดการค้าชายแดนระหว่างไทยกับกัมพูชาในจังหวัดจันทบุรีนั้นมีจุดผ่านแดนทั้งหมด 5 จุด โดยแยกเป็น จุดผ่านแดนถาวร 2 จุด และ จุดผ่อนปรน 3 จุด ดังนี้ (ด่านศุลกากรจันทบุรี : http://www.chanthaburicustoms.com/import_export.php)

จุดผ่านแดนถาวร

1. บ้านผักกาด อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ตรงข้ามกับ บ้านพรม กรุงไพลิน เปิดให้ผ่านแดนระหว่างเวลา 07.00 – 20.00 น. ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 5 พฤศจิกายน 2546

2. บ้านแหลม อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ตรงข้ามกับ อำเภอกุมเรียง จังหวัดพระตะบอง เปิดให้ผ่านแดนระหว่างเวลา 07.00 – 20.00 น. ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 5 พฤศจิกายน 2546

จุดผ่อนปรน

1. บ้านซัปดาห์ อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ตรงข้ามกับ บ้านโอนลำตวน อำเภอพนมปักษ์ จังหวัดพระตะบอง โดยจังหวัดจันทบุรีประกาศเปิดให้ผ่านแดนระหว่างเวลา 07.00 – 16.00 น.
2. บ้านสวนส้ม อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ตรงข้ามกับ บ้านสังกะสี อำเภอกุมเรียง จังหวัดพระตะบอง โดยจังหวัดจันทบุรีประกาศเปิดให้ผ่านแดนระหว่างเวลา 07.00 – 16.00 น.
3. บ้านบึงขี้ผึ้ง อำเภอบึงน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ตรงข้ามกับ บ้านสวายเวง อำเภอกุมเรียง จังหวัดพระตะบอง โดยจังหวัดจันทบุรีประกาศเปิดให้ผ่านแดนระหว่างเวลา 07.00 – 16.00 น.

การค้าชายแดนด้านจันทบุรีถึงแม้จะมีมูลค่าการส่งออก-นำเข้าสินค้าไม่สูงเท่าด่านคลองใหญ่และด่านอรัญประเทศที่มีมูลค่ารวมถึงหมื่นล้านบาท แต่การค้าชายแดนจันทบุรีก็ทำให้ไทยได้ดุลการค้ามาโดยตลอด โดยสินค้าส่งออกของไทย 5 อันดับแรก ได้แก่ เครื่องดื่มประเภทเบียร์ ขนม กระจาดถ่ายเอกสาร น้ำมันเบนซินพิเศษออกเทน 95 และปูนซีเมนต์ ทั้งนี้ จังหวัดจันทบุรียังเป็นจังหวัดนำร่องในโครงการลงทุนเกษตรแบบมีพันธะสัญญา (Contract Farming) กับประเทศกัมพูชา เนื่องจากมีการเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตรมาก

ด้านศุลกากรคลองใหญ่

ด้านศุลกากรคลองใหญ่ได้เปิดจุดผ่านแดนถาวรบ้านหาดเล็ก ตำบลหาดเล็ก อำเภอกองใหญ่ จังหวัดตราด ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 21 กันยายน 2540 ซึ่งพื้นที่ตรงข้ามด้านกัมพูชา คือ บ้านจามเยียม อำเภอมณฑลสีมา จังหวัดเกาะกง สำหรับการเดินทางเข้า-ออก บริเวณจุดผ่านแดนถาวรยังใช้แนวทางการปฏิบัติแบบเดิม โดยมีเส้นทางขนส่งสินค้าทั้งทางบก (เข้าสู่จังหวัดเกาะกง กัมพูชา ส่วนมากเป็นรถบรรทุกสิบล้อ และทางทะเลโดยใช้เรือประมงดัดแปลงที่มีระวางน้ำหนักเรือไม่เกิน 5 ตัน ซึ่งสามารถขนส่งสินค้าไปยังท่าเรือขนาดเล็กใกล้กรุงสีหนุวิลล์ (จังหวัดกำปงโสม) ได้ ในปัจจุบันมีท่าเทียบเรือเอกชน 4 ท่า คือ ท่าเรือกัลปังหา ท่าเรือชลาสัย ท่าเรือเกษมศิริ และท่าเรือเกษมศิริ คลองสน ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้ท่าเทียบเรือกัลปังหา และท่าเทียบเรือชลาสัยเป็นหลักในการขนส่งสินค้าไปประเทศกัมพูชา (คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2558)

ปัญหาและอุปสรรคต่อการค้าและการลงทุนระหว่างไทยและกัมพูชา

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ได้ระบุถึงปัญหาและอุปสรรคต่อการค้าและการลงทุนระหว่างไทยและกัมพูชาไว้ดังนี้

ปัญหาและอุปสรรคด้านเศรษฐกิจและการเมือง

1. สำหรับสถานการณ์ทางการเมืองของกัมพูชานั้น แบ่งได้ออกเป็นสองส่วนคือ การเมืองภายในและการเมืองภายนอก โดยในส่วนของการเมืองภายในของกัมพูชามีสถานะความมั่นคงสูงมาก เนื่องจากพรรคประชาชนกัมพูชา (CPP) สามารถมีชัยชนะในการลงสมัครรับเลือกตั้งทั่วไปของกัมพูชาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน ประกอบกับการที่รัฐบาลภายใต้การนำของสมเด็จ ฮุน เซน สามารถกุมสภาพ

ทางการเมืองภายในประเทศไว้ได้อย่างเบ็ดเสร็จ ทำให้รัฐบาลสามารถเปลี่ยนแปลงกฎ ระเบียบ และ การสัมปทานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อฝ่ายรัฐบาล

2. การค้าระหว่างผู้ส่งออกไทยกับกัมพูชาบริเวณชายแดน ส่วนใหญ่เป็นการทำการค้าที่ ไม่มีการทำสัญญาและไม่นิยมผ่านระบบธนาคาร เนื่องจากค่าบริการสูงและมีความล่าช้า ส่งผลให้ผู้ส่งออก ไทยถูกโกงจากผู้นำเข้ากัมพูชาบ่อยครั้ง

3. ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นบ่อเกิดปัญหาอื่น ๆ ซึ่งทำให้มีผลกระทบ ต่อการลงทุนของนักลงทุนไทย

4. ปัญหาเขตแดนไม่ชัดเจน ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการลงทุน

5. ปัญหาเรื่องค่าเงินเรียลซึ่งเป็นสกุลเงินหลักที่ใช้ในกัมพูชาขาดเสถียรภาพทำให้การซื้อ ขายสินค้าไม่สามารถชำระค่าสินค้าเป็นสกุลเงินดังกล่าวได้ ส่วนใหญ่จะรับชำระค่าสินค้าเป็นเงินดอลลาร์ สหรัฐฯ และเงินบาทของไทย หรือบางครั้งต้องชำระเป็นทองคำแทน

6. การลักลอบทำการค้าบริเวณชายแดนทำให้สินค้ามีราคาถูกกว่าสินค้าราคาปกติใน ท้องตลาด และผู้ซื้อนิยมซื้อสินค้าแบบผิดกฎหมาย ได้แก่ ัญญาณ์ไม้ สินค้าเกษตรและรถยนต์ เป็นต้น

ปัญหาและอุปสรรคด้านการอำนวยความสะดวก

1. มีกฎหมายจำนวนมากที่ยังขาดความชัดเจน กล่าวคือ รัฐบาลกัมพูชายังขาดการออก กฎหมายสำคัญเพื่อควบคุมและตรวจสอบการลงทุน เช่น กฎหมายลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา กฎหมายด้านการตรวจสอบบัญชีที่อยู่ระหว่างการพัฒนาและปรับปรุง รวมทั้งปัญหาความไม่แน่นอนในการ ทำสัญญาธุรกิจต่าง ๆ ทั้งกับภาครัฐบาลและเอกชน ทำให้เกิดข้อพิพาทขึ้นได้ในการเข้าไปลงทุนกับกัมพูชา

2. การพิจารณาคดีความในศาลกัมพูชามีขั้นตอนที่ซับซ้อนและล่าช้าและมีปัญหาขาด แคลนข้อมูลและผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมาย

3. ขาดแคลนศูนย์ข้อมูลข่าวสารเพื่อการบริการแก่ผู้ประกอบการที่สนใจทำธุรกิจใน กัมพูชา โดยเฉพาะข้อมูลศึกษาวิเคราะห์สภาพการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และภาวะการณ์ตลาดการค้า เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจลงทุน

4. การดำเนินธุรกิจต้องเสียค่าใช้จ่ายค่อนข้างมาก ทำให้ต้นทุนการดำเนินงานสูงและหาก ไม่เสียค่าใช้จ่ายนอกระบบ อาจทำให้ไม่สามารถดำเนินงานต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกราบรื่น

5. การนำเข้าสินค้าทุกประเภทของกัมพูชาจะต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 10 ในทันที และไม่สามารถขอตีภาษีในภายหลังจากการจำหน่ายสินค้าและการปล่อยผ่านสินค้าแต่ละด่านชายแดนไทย เข้าสู่กรุงเทพมหานคร ผู้นำเข้าต้องเสียค่าใช้จ่ายนอกระบบค่อนข้างสูงซึ่งเป็นการสร้างภาระ ส่งผลให้ต้นทุน สินค้านำเข้าค่อนข้างสูงซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการส่งออก

6. นักลงทุนไทยประสบปัญหาเกี่ยวกับภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร นอกจากนี้ นักลงทุนไทย ยังขาดประสบการณ์การลงทุนในต่างประเทศ ทำให้นักลงทุนไทยเสียเปรียบกับนักลงทุนต่างชาติ เช่น นักลงทุนสิงคโปร์ มาเลเซีย รวมทั้งยังขาดความร่วมมืออย่างจริงจังในกลุ่มประเทศอาเซียน

7. ขั้นตอนและระเบียบการส่งออกของไทยมีระเบียบที่ยุ่งยากซับซ้อน และมีเอกสาร ประกอบมาก ทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่ายสูง รวมทั้งการขอคืนภาษีอากรล่าช้า ทำให้ผู้ประกอบการขาดสภาพ คล่องของเงินทุนหมุนเวียน

8. ปัญหาเรื่องระเบียบและขั้นตอนการนำเข้าสินค้าในกัมพูชาที่ยุงยาก โดยสินค้าที่จะนำเข้ากัมพูชาต้องผ่านการตรวจสอบจากกระทรวงพาณิชย์กัมพูชาเพื่อตรวจสอบคุณภาพสินค้าและทำการประเมินพิกัดศุลกากร ถ้าสินค้าใดไม่ผ่านการตรวจสอบจะไม่สามารถส่งเข้าไปขายในตลาดกัมพูชาได้

ปัญหาและอุปสรรคด้านวัตถุดิบ

วัตถุดิบ เช่น น้ำยางพารา และสินค้าขั้นพื้นฐาน เช่น ผ้าฝ้าย ที่ใช้ชั้นกลางและปลายน้ำ มีคุณภาพต่ำ โดยเฉพาะสินค้าเกษตร ทำให้สินค้าสำเร็จรูปไม่ได้มาตรฐานตามที่ตลาดต้องการ เช่น ในอุตสาหกรรมสิ่งทอ กัมพูชายังต้องนำเข้าผ้าฝ้ายจากไทย เนื่องจากกัมพูชายังมีปัญหาเรื่องมาตรฐานการผลิตผ้าฝ้าย ส่วนในอุตสาหกรรมแปรรูปยางพาราขั้นต้น กัมพูชามีดินสำหรับการเพาะปลูกที่ดี มีฤดูกาลที่เหมาะสม แต่กัมพูชายังขาดองค์ความรู้ในการแปรรูปยางพารา

ปัญหาและอุปสรรคด้านโครงสร้างพื้นฐาน

1. ค่าขนส่งสินค้ามีราคาสูงเพราะระบบการคมนาคมและสาธารณูปโภคยังไม่มีประสิทธิภาพทำให้ การขนส่งสินค้าใช้เวลานานและเกิดการชำรุดเสียหายของสินค้าในหลายประเภทได้
2. ระบบสาธารณูปโภคและการสื่อสารมวลชนยังไม่สามารถรองรับต่อการบริโภคได้ ส่งผลให้ค่าบริการไฟฟ้า ประปา การสื่อสารโทรคมนาคมพื้นฐานต่าง ๆ มีราคาค่อนข้างสูง
3. เส้นทางขนส่งภายในประเทศยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ที่ต้องใช้เวลานานและเสียค่าใช้จ่ายสูง โดยระยะเวลาที่ต้องใช้ในการขนส่งอาจทำให้สินค้าได้รับความเสียหาย โดยเส้นทางที่ใช้มี 2 เส้นทาง คือ ผ่านอำเภอปอยเปต และกรุงสีหนุวิลล์

ปัญหาและอุปสรรคด้านทรัพยากรมนุษย์

1. ทักษะแรงงานชาวกัมพูชายังมีคุณภาพต่ำ ส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ฝีมือ และการเรียนรู้ของแรงงานชาวกัมพูชาค่อนข้างล่าช้า ทำให้อาจต้องนำเข้าแรงงานต่างชาติที่มีความรู้เข้ามาทำงานในกัมพูชา ซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงประมาณ 120 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อเดือน
2. มีแนวโน้มถึงปัญหาเรื่องค่าจ้างแรงงาน โดยในปี 2549 มีการนัดหยุดงานถึง 103 ครั้ง และมีข้อพิพาทแรงงาน 217 ครั้ง เมื่อเทียบกับปี 2548 ซึ่งมีเพียง 67 และ 148 ครั้ง ตามลำดับ นอกจากนี้ปัญหาค่าจ้างแรงงานมีการปรับตัวสูงขึ้นส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสินค้าของไทยสูงขึ้นตามทำให้ศักยภาพในการแข่งขันในตลาดกัมพูชาลดลง โดยล่าสุดสภาพแรงงานของรัฐบาลกัมพูชามีแผนที่จะปรับเพิ่มค่าจ้างขั้นต่ำเดือนละ 45 เป็น 50 ดอลลาร์สหรัฐฯ ทำให้ศักยภาพในการแข่งขันในตลาดกัมพูชาลดลง

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community: AC) เกิดขึ้นจากการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 9 เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2546 (ค.ศ.2003) ณ ประเทศอินโดนีเซีย ผู้นำอาเซียนได้ร่วม ลงนามในปฏิญญา ว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ 2 (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) เพื่อแสดงเจตนารมณ์ที่จะนำอาเซียนไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ภายในปี พ.ศ. 2563 (ค.ศ.2020) ซึ่งต่อมาได้มีการตกลงให้มีการเร่งรัดการจัดตั้งประชาคมให้แล้วเสร็จเร็วขึ้นเป็นภายในปี 2558 (ค.ศ. 2015) โดยจะสนับสนุนการรวมตัวและความร่วมมืออย่างรอบด้าน ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ประกอบด้วย 3 เสาหลัก ได้แก่

1) ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political Security

Community: APSC) มีเป้าหมายเพื่อให้อาเซียนเป็นสังคมที่มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีเสถียรภาพ สันติภาพ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ

1.1) การเป็นประชาคมที่มีกฎเกณฑ์ บรรทัดฐานและค่านิยมร่วมกัน เพื่อสร้างความแข็งแกร่งแก่ประชาธิปไตย ส่งเสริมธรรมาภิบาล และหลักนิติธรรม ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

1.2) การเป็นภูมิภาคที่มีเอกภาพ สงบสุข และมีความแข็งแกร่ง พร้อมรับมือพิชิตภัยร่วมกัน เพื่อแก้ไขปัญหาความมั่นคงที่ครอบคลุมทุกมิติ เพื่อส่งเสริมและรักษาความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรและเป็นประโยชน์กับประเทศภายนอก เพื่อสันติภาพในโลก

1.3) การดำเนินบทบาทที่สำคัญในเวทีระดับภูมิภาคและระดับระหว่างประเทศเพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ร่วมกันของอาเซียนทั้งนี้ พิมพ์เขียวประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (APSC Blueprint) ได้รับการรับรองจากที่ประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ 14 เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2552 ณ อำเภอชะอำ-หัวหิน ประเทศไทย

2) **ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC)** เพื่อให้ภูมิภาคอาเซียนมีความมั่นคง มั่งคั่ง และสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นๆ ได้ โดยสร้างความร่วมมือที่ครอบคลุมถึงการพัฒนาและเสริมสร้างสมรรถนะทรัพยากรมนุษย์ ความตกลงด้านคุณสมบัติวิชาชีพ การหารือนโยบายทางการเงินและเศรษฐกิจมหภาคกันอย่างใกล้ชิด มาตรการทางการเงินด้านการค้าความเชื่อมโยงด้านการสื่อสารและโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และการส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนในการก่อตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เป็นต้น กล่าวโดยย่อแล้ว ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะพลิกโฉมอาเซียนให้กลายเป็นภูมิภาคที่มีการไหลเวียนของสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ และทุนอย่างเสรี ทั้งนี้ ผู้นำอาเซียนได้ให้การรับรองพิมพ์เขียวประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ 13 เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 ณ ประเทศสิงคโปร์

3) **ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural: ASCC)** เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และเสริมสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของอาเซียนโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม ความยุติธรรมและสิทธิ การส่งเสริมความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม และการสร้างอัตลักษณ์อาเซียน ทั้งนี้ พิมพ์เขียวประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC Blueprint) ได้รับการรับรองจากที่ประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ 14 เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2552 ณ อำเภอชะอำ-หัวหิน ประเทศไทยในการนี้ เพื่อเป็นการรับรองการเป็นประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015)ตามี่ผู้นำอาเซียนได้ตกลงไว้ ผู้นำอาเซียนได้ลงนาม**กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter)** ในช่วงการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 13 เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 ณ ประเทศสิงคโปร์ และได้มีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการเมื่อ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2551

นอกจากนี้ เพื่อเป็นการก้าวสู่ความเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้นในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 17 ณ กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม เมื่อวันที่ 29-30 ตุลาคม พ.ศ. 2553 ที่ประชุม ได้เห็นชอบร่างแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันอาเซียน (Master Plan

on ASEAN Connectivity: MPAC) 1 เพื่อใช้เป็นยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนปี พ.ศ. 2554-2558 โดยได้กำหนดการเชื่อมโยงครอบคลุม 3 มิติ คือ การเชื่อมโยงทางกายภาพ การเชื่อมโยงองค์กร และการเชื่อมโยงประชาชน ได้แก่

1) การเชื่อมโยงทางกายภาพ (Physical Connectivity) โดยเน้นความเชื่อมโยงในด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านต่างๆ ทั้งการปรับปรุง/พัฒนาคุณภาพโครงสร้างพื้นฐานเดิมที่มีอยู่แล้วให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น และการขยายเครือข่ายโครงสร้างพื้นฐานให้ครอบคลุมทั่วถึง มียุทธศาสตร์การเชื่อมโยงที่สำคัญ อาทิ

(1) การเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ แผนแม่บท MPAC จะผลักดันโครงการสาธารณูปโภคพื้นฐาน ด้านการคมนาคมทางบกที่สำคัญให้แล้วเสร็จ อาทิ โครงการ ASEAN Highway Network (AHN) ซึ่งเป็นเครือข่ายเส้นทางถนนเชื่อมโยงประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นระยะทางทั้งสิ้น 38,400 กิโลเมตร โดยปัจจุบันยังมีอีกหลายจุดที่ขาดความเชื่อมโยง (Missing Link) โดยเฉพาะในพม่าและอีกหลายเส้นทางที่ยังไม่ได้มาตรฐาน โครงการ Singapore Kunming Rail Link (SKRL) ซึ่งเป็นเส้นทางรถไฟเชื่อมโยง 8 ประเทศ คือ เส้นทางหลักที่ผ่าน 6 ประเทศ คือ สิงคโปร์ มาเลเซีย ไทย กัมพูชา เวียดนาม และจีน (คุนหมิง) และมีเส้นทางแยกอีก 2 สายคือ ไทย-สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และไทย-พม่า ซึ่งยังจุดที่ขาดความเชื่อมโยงหลายจุดในกัมพูชา เวียดนาม พม่า สปป.ลาว และไทย สำหรับทางน้ำ แผนแม่บท MPAC ได้กำหนดยุทธศาสตร์พัฒนาศักยภาพท่าเรือหลักสำหรับเครือข่ายการขนส่งทางทะเลในภูมิภาคอาเซียนไว้ 47 แห่ง ซึ่งท่าเรือกรุงเทพและท่าเรือแหลมฉบังของไทยได้ถูกนับรวมไว้ในยุทธศาสตร์ดังกล่าวด้วย รวมทั้งยุทธศาสตร์ ที่จะพัฒนาประสิทธิภาพของเส้นทางเดินเรือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะเส้นทางในอนุภูมิภาค ขณะที่ทางอากาศจะเน้นในเรื่องการปรับปรุงระบบการบิน/พัฒนาคุณภาพสาธารณูปโภคพื้นฐานรองรับการขนส่งทางอากาศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมถึงการพัฒนาเส้นทางบินใหม่ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพรองรับการขยายตัวของการขนส่งทางอากาศในระดับภูมิภาค

(2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อตอบสนองการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและบริการที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพรองรับการขยายตัวทางการค้ารวมทั้งลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำที่เกิดจากความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องเร่งแก้ไขเพื่อลดผลกระทบที่จะบั่นทอนการเติบโตทางเศรษฐกิจและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในประชาคมอาเซียน ทั้งนี้ หนึ่งในยุทธศาสตร์สำคัญคือการจัดตั้ง ASEAN Broadband Corridor ภายในปี 2557 เพื่อช่วยให้ประเทศสมาชิกอาเซียนเข้าถึงข้อมูลได้เช่นเดียวกันก่อนเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558

(3) การเชื่อมโยงเครือข่ายด้านพลังงาน เนื่องจากประเทศอาเซียนมีบทบาทสำคัญในการเป็นฐานการผลิตภาคอุตสาหกรรมของโลก ทำให้ความต้องการพลังงานมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่หลายประเทศ โดยเฉพาะประเทศ CLMV (Cambodia, Laos, Myanmar, Vietnam) ยังไม่สามารถเข้าถึงพลังงานได้อย่างทั่วถึง แผนแม่บท MPAC จึงเน้นให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงพลังงานโดยอาศัยกรอบ ASEAN Power Grid (APG) และ Trans-ASEAN Gas Pipeline (TAGP) เป็นความเชื่อมโยงหลักเพื่อก่อให้เกิดความมั่นคงด้านพลังงาน การเข้าถึงพลังงาน และความยั่งยืนด้านพลังงานภายในภูมิภาคอาเซียน โดยคำนึงถึงความปลอดภัยและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

2) การเชื่อมโยงองค์กร (Institutional Connectivity) เป็นการเน้นการเชื่อมโยงในด้านระบบ/กระบวนการทำงานของหน่วยงานต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยความตกลงหรือความร่วมมือระหว่างกันที่จะนำมาซึ่งการดำเนินการในเชิงรูปธรรม ทั้งนี้ ปัจจุบันมีความตกลงหลายกรอบที่เอื้อต่อความเชื่อมโยงของระบบแต่ยังไม่มีผลบังคับใช้และต้องปรับปรุงรายละเอียดให้เกิดประโยชน์สูงสุดในทางปฏิบัติ อาทิ กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดน กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าข้ามแดนและกรอบความตกลงว่าด้วยการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ

3) การเชื่อมโยงประชาชน (People-to-people Connectivity) จะให้การส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมและสังคมของประเทศอาเซียน อาทิ การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาของประเทศในอาเซียนเป็นภาษาที่สาม การถ่ายทอดหรือแลกเปลี่ยนระบบการศึกษาระหว่างกัน รวมถึงการส่งเสริมการเคลื่อนย้ายบุคคลโดยเสรี อาทิ การยกเว้นระบบวีซ่าระหว่างกัน และการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในอาเซียนภายในปี 2555 การเชื่อมโยงดังกล่าวจะช่วยให้ประชาชนในภูมิภาคเรียนรู้และเข้าใจประเทศร่วมกลุ่มอาเซียนในด้านสังคมและวัฒนธรรมได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นซึ่งเอื้อต่อการปรับใช้ในทางธุรกิจเพื่อผลิตสินค้าตอบสนองความต้องการผู้บริโภคในตลาดอาเซียน และสร้างความไว้วางใจในการทำการค้าและการลงทุนระหว่างกัน การระดมทรัพยากรของอาเซียน ความเชื่อมโยงระหว่างกันของอาเซียน

2.3 บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดลฤดี จันทรแก้ว, วิรินดา สุทธิพรหม, ส่งศรี ลีหิรัญพงษ์และวชิระ โมราชาติ (2557) ได้ศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจบริโภคสินค้าและบริการของไทย ตามแนวชายแดนไทย ลาว กัมพูชา ผลการสำรวจความคิดเห็นปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจบริโภคสินค้าและบริการของไทยตามแนวชายแดนไทย ลาว กัมพูชา (กรณีศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี มุกดาหาร และนครพนม) จำนวน 400 คน จำแนกเป็นสัญชาติลาว จำนวน 244 คน กัมพูชา 107 คน และเวียดนาม 49 คน สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมของผู้บริโภคอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{x} = 4.10$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านสถานที่การจัดจำหน่าย ($\bar{x} = 4.00$) ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{x} = 3.93$) และด้านราคา ($\bar{x} = 3.91$) ตามลำดับ

นพรัตน์ วงศ์วิทยาพานิชย์, จิตรา โรจน์ประเสริฐกุล และเสริมสิทธิ์ สร้อยสอดศรี (2554) ได้ศึกษาการพัฒนาตลาดการค้าชายแดนไทย กรณีศึกษาตลาดโรงเกลือ จังหวัดสระแก้ว พบว่า แนวทางการพัฒนาตลาดการค้าชายแดนโรงเกลือที่ควรจะเป็นควรแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังต่อไปนี้ **ระยะแรก** เป็นการวางแผนแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ที่สามารถจัดทำได้เลยอันได้แก่ การแก้ไขปัญหาด้านการจัดเก็บขยะโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การแก้ไขปัญหาหน้าท่ามตลาดโรงเกลือ การแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการตลาดโรงเกลือที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถเข้าไปสั่งการหรือบังคับให้ตลาดเอกชนที่อยู่รอบตลาดโรงเกลือ ทำตามมาตรการของท้องถิ่นและการแก้ไขปัญหาการขาดความร่วมมือในการบริหารจัดการตลาดของทั้ง 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจากหน่วยงานภายนอกอื่น ๆ **ระยะที่สอง** เป็นการวางแผนแนวทางเพื่อพัฒนาตลาดไปสู่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดภายหลังจากมีการเปิดจุดผ่านแดนถาวรบ้านหนองเอียด อันได้แก่ การพัฒนามาตรฐานความสะอาดให้เป็นไปตามหลัก

กระทรวงสาธารณสุข และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้อย่างสมบูรณ์ การพัฒนามาตรฐานความปลอดภัยของตลาด และการพัฒนารูปแบบการประชาสัมพันธ์ การสนับสนุนสิ่งปลูกสร้างใหม่ๆ ในพื้นที่ตลาดเพื่อรองรับการท่องเที่ยว

มธุรดา สมัยกุล. (2557) ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าชายแดน กรณีศึกษาตลาดมิตรภาพชายแดนไทย-กัมพูชา พบว่า 1) การค้าชายแดนไทย-กัมพูชา มีสินค้าที่มีความหลากหลาย ทั้งสินค้าใหม่และสินค้ามือสอง ซึ่งเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ หลายระดับราคา ขึ้นอยู่กับความต้องการของลูกค้า สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี พื้นที่ที่ค้าขายนั้น มีความเหมาะสม การเดินทาง การคมนาคมขนส่ง มีความสะดวก ส่วนผู้ประกอบการส่วนมากเป็นชาวกัมพูชา ที่เดินทางมาค้าขายในประเทศไทย โดยไปเข้าเย็น กลับ ปัญหาและอุปสรรคที่พบ คือ การละเมิดลิขสิทธิ์สินค้า และปัญหาด้านการจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภคต่างๆ 2) ความพร้อมของประชาชนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในด้านความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน พบว่า ประชาชนมีความรู้อยู่ในระดับดีมาก ส่วนความตระหนักของประชาชนต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า ประชาชนมีความตระหนักต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.15$, $S.D.=0.76$) 3) สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของการค้าชายแดนไทย-กัมพูชากายใต้ประชาคมอาเซียน พบว่า มีจุดแข็งด้านทำเลที่ตั้ง ความหลากหลายของสินค้า ความเข้มแข็งของผู้ประกอบการมีศักยภาพในการแข่งขันสูง ด้านจุดอ่อนนั้น พบว่า การสื่อสารภาษาต่างประเทศของผู้ประกอบการชาวไทย ยังมีน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับพ่อค้าชาวกัมพูชา การจัดการขยะ และการจัดการระบบระบายน้ำในฤดูฝน ยังไม่ดีเท่าที่ควร ด้านโอกาส ตลาดมิตรภาพชายแดนไทย-กัมพูชา มีโอกาสในการพัฒนาเป็นจุดกระจายสินค้า สู่อินโดจีนและตลาดโลก และมีโอกาสในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชายแดน โดยผู้ประกอบการสามารถใช้เทคโนโลยีเข้ามาเพิ่มศักยภาพทางการค้าได้ ด้านอุปสรรค พบว่า มีอุปสรรคทางด้านของกฎหมาย ระเบียบ วิธีปฏิบัติของการนำเข้า-ส่งออกผ่านชายแดนของทั้งสองประเทศ เนื่องจากขั้นตอนมาก และความไม่แน่นอน ในวิธีการปฏิบัติของประเทศเพื่อนบ้าน 4) แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา พบว่า ควรมีการเสนอไปยัง รัฐบาลเพื่อกำหนดให้บริเวณตลาดมิตรภาพชายแดนไทย-กัมพูชาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าการค้า และดึงดูดนักลงทุนชาวไทยเข้ามาค้าขาย ควรมีการปรับปรุงเรื่องระบบภาษี และขั้นตอนการนำเข้า-ออก ประเทศให้มีความสะดวก รวดเร็ว ควรมีการจัดแผนผังของตลาดมิตรภาพชายแดนไทย-กัมพูชาและ ก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติม เช่น สถานที่จอดรถ ห้องสุขา ศูนย์อาหาร เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ นักท่องเที่ยวให้มีจำนวนมากขึ้น และควรมีการจัดตั้งศูนย์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับตลาดมิตรภาพชายแดน ไทย-กัมพูชา เพื่อเป็นศูนย์อำนวยความสะดวกด้านข้อมูลให้แก่นักท่องเที่ยว

วาริน สุขเสมอ. (2537) ได้ทำการศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว: กรณีศึกษา ผลกระทบของชุมชนการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา. ตลาดการค้าชายแดนโรงเกลือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วทุกภาคของไทยมีกิจกรรมการซื้อขายสินค้าทั้งส่งและปลีก รวมทั้งเป็นแหล่งขายส่งสินค้าอุปโภค-บริโภค ไปยังประเทศในแถบอินโดจีน จากกิจกรรมของตลาดชายแดน เป็นผลทำให้ภาวะเศรษฐกิจของชุมชนเมืองอรัญประเทศดีขึ้นด้วยมีการพัฒนาและขยายตัวในแนวราบอย่างรวดเร็วในพื้นที่ชุมชนเมืองอรัญ ประเทศ ทำให้เกิดปัญหาหลายประการได้ การรुक้า

ที่สาธารณชน สภาพที่อยู่อาศัยและ สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม ปัญหามลภาวะ ขาดโครงข่ายระบบคมนาคม สายรองที่จะเชื่อมกับถนนสายหลักขาดแคลนการบริการด้านสาธารณสุขปโภคสาธารณสุขการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ การวิจัยนี้จึงได้เสนอแนะแนวทางและมาตรการในการพัฒนาสำหรับพื้นที่ ชุมชนเมือง อริยประเทศ ได้แก่ ให้มีการจัดกลไกเพื่อการพัฒนาที่ดินสาธารณประโยชน์ การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน โดยเสนอแนวถนนวงแหวนในบริเวณที่มีการขยายตัวด้านที่อยู่อาศัยและพาณิชยกรรม พัฒนาการคลังท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการ พัฒนาด้านการค้าและบริการเพื่อให้เป็นศูนย์กลางสินค้าอุปโภคบริโภคของตลาดอินโดจีนพัฒนาด้านอุตสาหกรรมเพื่อการผลิตสำหรับส่งออกพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพและแหล่งด้านการค้าและอุตสาหกรรม พัฒนาด้านการท่องเที่ยวซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของประเทศ สำหรับพื้นที่ตลาดการค้าชายแดนโรงเกลือ ได้เสนอแนะให้เป็นศูนย์กลางตลาดการค้าชายแดน เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีความประสงค์ซื้อสินค้าต่างประเทศในราคาถูก และเป็นแหล่งการค้าที่ก่อให้เกิดรายได้และเพิ่มอาชีพแก่ราษฎรในท้องถิ่น

สุธีรา อะทะวงษา. (2551) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการค้าชายแดนไทยกับประเทศจีนตอนใต้ : กรณีศึกษาอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย พบว่า รูปแบบการค้าชายแดนของผู้ประกอบการ ทั้งด้านการส่งออกและการนำเข้ามีรูปแบบการค้าที่คล้ายคลึงกันโดยการดำเนินงานโครงการเกี่ยวกับการค้าชายแดนระหว่างไทยกับประเทศจีนตอนใต้ในภาพรวมยังคงพบปัญหาและอุปสรรคในด้านการส่งออก โดยเฉพาะเรื่องขั้นตอนในการตรวจสอบสารพิษตกค้างที่มีระยะเวลาอันยาวนานและมีความซับซ้อน การลอกเลียนแบบสินค้าไทย การแข่งขันด้านราคาสินค้าในประเทศจีน ระดับลมน้ำในแม่น้ำโขงที่เป็นอุปสรรคต่อการเดินเรือในฤดูแล้ง การส่งเสริมการขายกับพ่อค้าคนกลางในจีน การติดต่อสื่อสาร และการเก็บภาษีในประเทศจีน โดยสินค้าที่มีกพบปัญหามากที่สุดคือ ผลไม้สดพบปัญหาด้านพิธีการศุลกากร ราคา และการส่งเสริมการตลาดในประเทศจีน ลำโอบแห่งพบปัญหาคุณภาพสินค้า และสินค้าอุปโภคและบริโภคพบปัญหาด้านการขนส่งและการกระจายสินค้า ในขณะที่การนำเข้าสินค้าพบปัญหาด้านความเข้มงวดของเจ้าหน้าที่ในการตรวจเช็คสินค้า ระดับการแข่งขันสินค้าภายในประเทศโดยเฉพาะการแข่งขันด้านราคาสินค้า ต้นทุนการขนส่งสินค้า การส่งเสริมการขาย การสื่อสารที่เป็นภาษาอังกฤษ และด้านอื่นๆ พบปัญหาด้านมาตรฐานและระบบการชำระเงินของจีน โดยสินค้าประมงและปศุสัตว์มักพบปัญหาด้านพิธีการศุลกากร การขนส่ง และการกระจายสินค้า และการส่งเสริมการตลาด ไม้และไม้แปรรูปพบปัญหาในด้านสินค้า และการส่งเสริมการตลาด ส่วนแร่ธาตุพบปัญหาด้านราคา และการส่งเสริมการตลาดเช่นกัน ดังนั้นประเด็นแนวทางการพัฒนาการค้าชายแดนไทยกับประเทศจีนตอนใต้จะต้องได้รับความร่วมมือทั้งในส่วนของภาครัฐ และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน ตลอดจนผู้ประกอบการการค้าชายแดน ในการแก้ไขปัญหาเพื่อการพัฒนาจังหวัดเชียงรายให้เป็นศูนย์กลางทางการค้า และการขนส่งที่สามารถเชื่อมโยงกับประเทศจีนตอนใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อำพา แก้วกำกง. (2553) ได้ศึกษา โอกาสและช่องทางการค้าของ SME ไทยในตลาดกัมพูชา พบว่า ประเทศกัมพูชามีศักยภาพสูงสามารถรองรับการค้า การลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นโอกาสของ SME ไทยที่จะเข้าสู่ตลาดกัมพูชาได้มากขึ้น อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการควรคำนึงถึงความสัมพันธ์ที่เอื้อประโยชน์ทั้งสองฝ่ายและต้องมีความจริงใจต่อกัน